Cana asobnaha numaru 20 hr.

Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 4. Wilnia, Piatnica 25 Studnia 1929 h. Hod V (XIII).

AKAD. BIBLIOTEKA

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi:	„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—10 zał., na paŭhoda—5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał.	Cana abwiestak:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.	HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.	na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ adnej pałoscy.

Niekananičnaść Arcybiskupskaj zabarony.

Zabarona Arcybiskupa Jałbžykoŭskaha z dnia 10.XII. 1928 h. naležać da B.Ch.D. i čytać „B. Krynicu“ narabiła šmat homanu ŭ krai i zahranicaj. Ludzi, katoryja znajuć našu dziejnaść i prahramu, pačuŭšy ab hetaj zabaronie adrazu pačali sumlawacca, *ci sapraŭdy ŭ nas jość relihijny indyferentyzm i balšawizm* i ci B.Ch.D. zasłužyła na hetuju karu? Adny kazali, što kara lišnie wostraja i biazmetnaja, a druhija dyk prosta ćwierdzili, što *heta zabarona jość niekananičnaj*, bo jana nia zhodnaja z kananičnym prawam (kaścielnymi zakonami).

Kab wyjaśnić hetu sprawu, my źwiarnulisia da adwakataŭ znajučych kananičnaje prawa, prosiačy ich dać nam adkaz, ci arcybiskupskaja zabarona jość zhodnaja z kananičnym prawam, ci nie? Adkaz na heta byŭ, što zabarona arcybiskupskaja jość niekananičnaj, dziela hetakich pryčyn:

I. U kanonie 2233, punkt 1 jość skazana, što nijakaja kara nia moža być nałožana, kali niama peŭnaści, što prastupak byŭ sapraŭdy dakanany. A razhladajučy biezstaronna prahramu B. Ch. D., nijak nia možna pryjści da taje peŭnaści, što ŭ jej sapraŭdy jość niejki prastupak, heta znača, što tam jość relihijny indyferentyzm i balšawizm. Tahdy tolki była-b peŭnaść u prastupku i winie z boku B.Ch.D., kali-b: 1. Arcyb. Jałbžykoŭski padaŭ aŭtorytatyŭnaje wyjaśnieńnie, što takoje relihijny indyferentyzm i balšawizm; 2. Kali-b padaŭ fakty śćwiardžajučyja napeŭna; što ŭ prahramie, abo dziejnaści B. Ch. D. jość sapraŭdy relihijny indyferentyzm, abo balšawizm.

Arcybiskup Jałbžykoŭski ŭsiaho hetaha nie zrabiŭ. Značyć — *niama nijakaj peŭnaści što da našaha prastupku i winy.*

II. Ale heta nia ŭsio. U tym-ža kanonie punkt 2 čytajem, što kali-b nawat prastupak byŭ napeŭna dakazany, to winoŭnika *adrazu* karać nia možna. *Z* pačatku treba jaho napaminać — i kali akažacca, što sapraŭdy prawiniŭsia, dyk treba dać jamu pawodle mahčymaści čas, kab moh nadumacca i paprawicca — i tahdy tolki nałažyć karu na winoŭnika, kali budzie ŭporysta stajać pry swaim prastupku.

A ci Arcyb. Jałbžykoŭski spoŭniŭ hety kanon? Ci zaklikaŭ, ci napaminaŭ kaho z Centr. Kamitetu B.Ch.D. upierad, čym wydać swaju zabaronu? *Woś-ža śćwiardžajem, što Arcyb. Jałbžykoŭski hetaha zakonu nia spoŭniŭ, bo pierad apublikawańniem swajej zabarony nikoha z C.K. nie zaklikaŭ, nikoha nie napaminaŭ, nikomu nia stawiŭ nijakich warunkaŭ i wymahańniaŭ, a tolki raptoŭna i niespadziawana wydaŭ swaju zabaronu.* Nawat tady, kali paśla prošłahodniaha źjezdu B. Ch. D., adbyŭšahasia, jak wiedama, 25.XI. 1928 h., adwiedali Arcybiskupa staršynia B.Ch.D. dr. I. Hahalinski i sekretar, razam i redaktar „B. Krynicy“, J. Paźniak i złažyli Arcybiskupu memoryjał, dyk Arcybiskup nia stawiŭ nijakich wymahańniaŭ i warunkaŭ adnosna dziejnaści i prahramy B.Ch.D.! A hetyja adwiedziny u Arcybiskupa hałoŭnych pradstaŭnikoŭ B.Ch.D. byli 1.XII 28 h., *na 9 dzion pierad apublikawańniem zabarony!!*

III. Dalej, u kanonie 2242 punkt 1 haworycca, što karu možna nałažyć tahdy, kali prastupak bywaje złučany z uporstwam, h. zn. kali winoŭnik nie paddajecca napaminańniu i ŭporysta staić pry swaim prastupku.

Woś-ža ŭ Centralnaha Kamitetu B. Ch. D. nie mahło być hetaha ŭporstwa, bo, jak my ŭžo śćwierdzili, jon nia čuŭ nijakaha napaminańnia z boku Arcyb. Jałbžykoŭskaha.

Na padstawie hetych kanonaŭ my prychodzim da takich wywadaŭ: 1) nia było i niama nijakaj peŭnaści, što sapraŭdy ŭ prahramie BChD. byŭ, abo jość niejki relihijny indyferentyzm, abo balšawizm i hetym samym prastupak, 2) nie mahło być u nas „uporystaści ŭ prastupku“, bo nia było-b toku Arcybiskupa napaminańnia—i tamu ličym zabaronu Arcyb. Jałbžykoŭskaha *niekananičnaj*, h. zn. biazpraŭnaj.

Za 1928 hod

(Hladzi Nr. 3 „Biel. Krynicy“)

III. Ahlad školny.

U minułych sioletnich numarach „B. Krynicy“ dali my ahlad palityčnaha žyćcia biełaruskaha i zahraničnaha za 1928 hod.

U hetym numary pastarajemsia paznajomić našych čytačoŭ z školnym biełaruskim žyćciom za toj-ža minuły 1928 hod.

U dwuch wajawodztwach, Wilenskim i Nawahradzkim, jakija naležać da adnaje Wilenskaje Školnaje Kuratoryi, pawodle polskaj statystyki za školny 1927—28 hod istnuje 2164 polskija škoły.

Na hetym-ža samym abšary, pawodle danych prysłanych Kuratoryjaj u T-wa Biełaruskaj Škoły 30. XI. 28, lik biełaruskich škoł za minuły školny hod wyhladaje hetak: u Wilenskim wajawodztwie ŭradawych biełaruskich škoł—11, prywatnych—3, polska-biełaruskich—18. U wajawodztwie Nawahradzkim ŭradawych biełaruskich škoł — 10, prywatnych—1, polska-biełaruskich—26. Usich biełaruskich i utrakwistyčnych škoł u dwuch uspomnienych wajawodztwach—69.

Takim čynam bačym, što na adnej i tej-ža samaj terytoryi polskich škoł isnuje 2164, biełaruskich (z utrakwistyčnymi) tolki 69, usich-ža niapolskich — 299. Tymčasam pawodle *polskaj* statystyki z 30. IX. 21 h. lik Biełarusaŭ u Wilenskim i Nawahradzkim wajawodztwach siarednim stanowić 33 pracenty, h. zn. adnu tracinu ŭsiaho nasielnictwa ŭ dwuch nazwanych wajawodztwach. Pa prawu treba było-b, kab i lik škoł biełaruskich u hetych wajawodztwach wynosiŭ *prynamsia* adnu tracinu ŭsich škoł tam-ža, h. zn. 821 =[2164+299): 3] škoł. A majem?... — 69. Kalendar Biel. Wyd. T-wa za 1929 h. abličaje, što ŭ dwuch henych wajawodztwach adna polskaja škoła prypadaje na 500—600 čaławiek, a adna biełaruskaja škoła na 10 tysiač čaławiek. Pry hetym musim tak-ža adznačyć, što statystyka z 30. IX. 21 h. padaje Biełarusaŭ mnoha mienš, čym ich jość sapraŭdy. Treba wiedać, što jana nia tolki Biełarusaŭ katalikoŭ, jakich jość u ŭspomnienych dwuch wajawodztwach kala miljona, zaličyła ŭ Palaki, ale takža i mnohich prawasłaŭnych Biełarusaŭ nazwała Palakami.

Prypaminajem tak-ža, što haworačy wyšej ab biełaruskaj škole, my całkom paminuli wajawodztwy Biełastockaje i Paleskaje. U Paleskim wajawodztwie Biełarusy ŭ Kosaŭskim pawiecie złažyli 531 deklaracyju na biełaruskija škoły, a ŭ pawiecie Pružanskim 802 deklaracyi. Škoły adnak nasialeńnie naša nia maje tam aniwodnaj. U wajawodztwie Biełastockim u bolšaści pawietaŭ nasialeńnie badaj wyklučna biełaruskaje, jakomu biez ceremonii nakinuta škoła polskaja.— Urešcie tak-ža musim uziać pad uwahu, što 44(18+26) polska-biełaruskija škoły ŭ Wilenskim i Nawahradzkim wajawodztwach — heta ŭsie sapraŭdy polskija škoły, z wučycielami pierawažna Palakami.

Usie staranni biełaruskaha hramadzianstwa, kab adčynić Biełaruskuju Wučycielskuju Seminaryju, nie dawiali da pažadanaha wyniku. Na damahańnie Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ab dazwole adčynić Biełaruskuju Wučycielskuju Seminaryju, Wilenski Školny Kuratar adkazaŭ, što dazwoł na takuju Seminaryju dastać možna było-b, ale biez hrašowaj dapamohi. Heta znača, što narod naš płaciačy školnyja padatki ŭtrymoŭwaje škoły tolki polskija, a na swaje biełaruskija, kali choča ich mieć, musić płacić asobna. Pry takich umowach utrymańnie Seminaryi, peŭnie-ž, wielmi trudnaje.

Biełaruskuju Himnaziju ŭ Radaškawičach dziela jejnaj „nizkaj roŭni nawukowaj“, zamiest dapamahčy stać jej na nohi, ułady začynili. Jak dawiedywajemsia, taki los čakaje Biełaruskuju Himnaziju i ŭ Klecku.

Adnej tolki Wilenskaj Biełaruskaj Himnazii sučasny polski ŭrad nadaŭ prawy publičnaści i pryznaŭ hrašowuju dapamohu. Ale musimo adznačyć, što ŭsie hetyja „łaski“ polskaha ŭradu jość kaplaj u mory i što biełaruskaje hramadzianstwa nia spynieccа ŭ damahańni swajej rodnaj škoły, pakul nie zdabudzie jaje ŭ liku praparcyjanalnym da liku biełaruskaha nasielnictwa ŭ našym krai.

Hetulki ab biełaruskaj aświecie pad Polščaj. Abraz jaje jak bačym sumny.

Ab biełaruskaj aświecie ŭ Radawaj Biełarusi my ŭžo ŭspomnili ŭ numary 2 „B. Krynicy“. My śćwierdzili, što isnujuć tam tysiačy pačatkawych biełaruskich škoł, niekalki sot siarednich i 4 wyšejšyja škoły. Ale razam musimo adznačyć, što henyja škoły ŭ Radawaj Biełarusi, razam z praŭdziwaj praświetaj, niasuć i zarodki marałnaha raskładu.

Škoła tam—heta aružža komunizmu, heta aružža materyjalizmu, jaki niasie z saboj raskład narodnaj dušy i narodnaj kultury.

Žywuć tak-ža Biełarusy, jak wiedajem, i ŭ Łatwii. Praŭnaje pałažeńnie ich tam dawoli dobraje, bo ŭ halinie praświety majuć swajho rodu aŭtanomiju. Školnaja sprawa mahła-b tam raźwiwacca duža pamysna, dahetul adnak, na žal, niejak słaba dychaje: mała tam adpawiednych i idejnych pracaŭnikoŭ na niwie praświetnaj.

I tak, zrabiŭšy hety karotki ahulny ahlad biełaruskaj školnaj aświety za minuły 1928 hod, musim dajści da wywadu, što nie zważajučy na ciažkoje ahulnaje pałažeńnie, u šyrokich biełaruskich narodnych masach rodnaja škoła znašla ŭžo sabie prawa hramadzkaści, narod jaje žadaje i damahajecca i peŭnież, dzie jašče jaje nie zdabyŭ, abo zdabyŭ nie takuju, jakuju-b žadaŭ, — niezabawam jaje zdabudzie.

W

24096

Z biełaruskaha žyćcia.

Z BIEŁARUSI PAD POLŠČAJ.

Daručeńnie memoryjału Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi papieskamu Nuncyju ŭ Waršawie. 22 studnia pradstaŭnik Stalicy Apostalskaj u Waršawie J. E. Arcybiskup Marmaggi pryniaŭ u swajej rezydencyi biełaruskich pasłoŭ z B. Ch. D., A. Stepowiča i P. Karuzu, jakija daručyli Nuncyju memoryjał u sprawie zabarony čytać „Biełaruskuju Krynicu" i naležać da B. Ch. D.

Pradstaŭnik Apostalskaj Stalicy adniośsia da pasłoŭ wielmi wietliwa i prasiŭ ich bližej paznajomić z sprawaj Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi i zahadam Arcybiskupa Jałbžykoŭskaha. Paśla poŭhadzinnaj hutarki Nuncyj zaściarahajučysia, što heta pytańnie źjaŭlajecca wielmi drażliwym z uwahi na wialikuju ŭładu Arcybiskupa, abiacaŭ memoryjał niezabaŭna wysłać u Rym Światomu Ajcu, a tak-ža ŭznawić pierahawory z Wilenskim Arcyb. Jałbžykoŭskim z metaj źlikwidawańnia konfliktu.

Treba zaznačyć, što ŭ toj-ža dzień, pierad pryjezdam pasłoŭ, Arcybiskup Jałbžykoŭski byŭ pryniaty papieskim Nuncyjam, u hutarcy z jakim Arcybiskup Jałbžykoŭski infarmawaŭ Nuncyju Marmaggi, byccam sprawa z B. Ch. D. naładžana dobra i Biełarusy ŭžo ŭspakoilisia.

Ci takija infarmacyi Arcyb. Jałbžykoŭskaha zhodny z praŭdaj, — niachaj ab hetym sudziać sami čytačy našaj hazety.

Pasiedžańnie Centralnaha Uradu Biel. Inst. Hasp. i Kult. Dnia 20 h. m. adbyłosia pasiedžańnie C. Uradu B. I. H. i K., na jakim abhawarywałasia, miž inšym, sprawa schodu Rady Instytutu i pierawybaraŭ Centr. Uradu. Schod Rady wyznačany na 3 lutaha a 12 hadzinie dnia ŭ pamieškańni Instytutu: Wilnia, Zawalnaja 7.

Kulturnaja praca na wioscy. — 30 śniežnia min. h. u w. Šaŭlanach, Brasłaŭskaha paw., adbyłosia biełaruskaje pradstaŭleńnie. Adyhrana była pjesa z dziciačaha teatru „Cudoŭnaja noč".

— 13 h. m. u wioscy Świrydawičach, Ašmianskaha paw., adbyłosia biełaruskaje pradstaŭleńnie, zładžanaje Świrydaŭskaj moładziaj.

— 19 studnia, na prawasłaŭnaje Wadochryšča, adbyłosia ŭ wioscy Sučkawie, Ašmianskaha paw., biełaruskaje pradstaŭleńnie, ładžanaje teatralnaj sekcyjaj Šutaŭskaha hurtka Biel. Inst. Hasp. i Kultury.

— 20 h. m. u w. Macuty, Pastaŭskaha paw., adbyłosia pradstaŭleńnie. Stawili kamedyju Byliny „Wybary Staršyni".

Biełaruskaja lekcyja ab haspadarcy budzie pračytana ŭ Karaleŭskich Miednikach, u subotu, dnia 2-ha lutaha (Hramnicy) h. h. wiečaram. Usie z wakolic K. Miednik chaj z redkaj akazii, jak treba, skarystajuć. Lektaram budzie inž. Klimowič z Wilni.

Skasawańnie sudowych sprawaŭ. Pawodle amnestyi skasawany sudowyja sprawy hetym biełaruskim dziejačam i siabram B. Ch. D. z Ašmianščyny: Halasu Michału, Čaplinskamu Wiktaru i Paškiewiču Paŭłu. Uspomnienyja asoby byli abwinawačany pa 129 art. K.K. (padburajučyja procidziaržaŭnyja pramowy) za pradwybarnuju pracu.

Paklikali. Śledčy Sudździa II-ha rewiru m. Wilni paklikaŭ da siabie na paniadziełak 28 h. m. redaktara našaj časopisi hram. J. Paźniaka.

Nowyja biełaruskija knižki. Wyjšła z druku nowaja knižka J. Damarosłaha p. n. „Amatarski zbornik Nr. 1 liryčnych tworaŭ, sialanak, poemaŭ, humorystyki i elehij", cana 1 zł. Dastać možna ŭwa ŭsich biełaruskich kniharniach.

— Taksama wyjšła z druku knižka dziciačaha teatru p. n. „Kniaź Marcypan", raman Zawadowiča, z ukrainskaha pierarobleny Z-j Wieras. Wydańnie „Zaranki", Wilnia, Wilenskaja 12.

Z RADAWAJ BIEŁARUSI.

Apošnija wyniki wybaraŭ u sielsawiety. Pawodle apošnich wiestak 17. h. m. adbylisia wybary ŭ 194 wałasnyja sawiety. Lik wybranych kamunistych dasiahnuŭ usiaho 17.5 prac. ahulnaj ličby wybranych. Pa nacyjanalnaści siarod wybranych jošć: 91.5 prac. Biełarusaŭ, 4.4 prac. Žydoŭ i Palakoŭ i 4.1 prac. inšych.

DA ŬSICH HURTKOŬ BIEŁARUSKAHA INSTYTUTU HASPADARKI I KULTURY.

Hetym napaminajem usim Hurtkam B. I. H. i K., što ŭ samym chutkim času nieabchodna pradstawić Centralnamu Uradu:

1) hadawuju sprawazdaču z dziejnaści.

2) Śpisak usich siabroŭ Hurtka dziela abmienu bietaŭ minułaha na bilety biahučaha hodu.

A jašče napaminajem, što na padstawie 56 i 57 parahrafu Statutu kožny Hurtok pawinien nieadkładna sklikać ahulnaje sabrańnie swaich siabroŭ, na jakim prawiaści pierawybary prezydyumu Hurtka, namiecić i abhawaryć dalejšuju dziejnaść i pracu. Kopiju pratakołu pradstawić Centralnamu Uradu.

Uwaha: Da tych Hurtkoŭ, jakija ŭžo wykanali heta, zahad hety nie adnosicca.

Centralny Urad B. I. H. i K.

Z Niezaležnaj Litwy.

Pabolšańnie litoŭskaj handlowaj floty. Litoŭskija ŭłady kupili ŭ Niamieččynie dwa nowyja handlowyja karabli umiaścimaści 293 i 804 tonny. Na nowych karablach pad nazowam „Kłajpeda" i „Palanga" pawiawajuć užo litoŭskija ściahi.

Nowy Nuncyj Apostalski. Litoŭskija ŭłady ŭračysta spatkali nowaha Nuncyja Apostalskaha Bartoliniaha, katory na ŭračystaj aŭdyjencyi ŭručyŭ prezydentu respubliki swaje pasolskija dakumanty. Na ŭračystaści prysutny byŭ premjer Waldemaras i mnoha inšych asob. Nowy papieski pasoł astaŭsia na stała ŭ Koŭnie i raspačaŭ swaju dyplomatyčnuju dziejnaść.

Zaćwierdžańnie dahaworu Kelloga. Jak padajuć hazety, litoŭski ŭrad apošnimi dniami zaćwierdziŭ mirawy dahawor Kellogа. Jak bačym, mir choć na papiery, ale ŭmacniajecca.

Nowy haspadarčy bank. U Koŭnie paŭstaŭ nowy bank, jaki maje na mecie pradusim pomač sialanstwu.

Adznačeńni łatwijskim orderam. 10 studnia s. h. z Ryhi prybyŭ adumysłowy pasoł łatwijski, jaki imiem łatwijskaha ŭradu adznačyŭ łatwijskim ordenam byŭšych staršyniaŭ litoŭskich strelcaŭ: hien. Daŭkantasa, Putwinskasa, Kalmantaŭskasa i inš.

Z Polščy.

Pasiedžańnie sojmu adbyłosia 22 h. m. Na hetym pasiedžańni razhladalisia sprawy ab źmienie konstytucyi. U času hetaha pasiedžańnia pasły z endeckaha klubu padali prapazycyju ab niedawieru dla ministra sprawiadliwaści St. Cara. Pryčyny niedawieru dla min. Cara endeckija pasły matywujuć paśpiecham uwiadzieńnia ŭ žyćcio nowaj ustawy ab sudoch. U sprawie źmieny konstytucyi padana až niekalki prapazycyjaŭ.

U hety samy dzień adbywalisia i pasiedžańni sojmawych kamisijaŭ: spraŭ zahraničnych, biudžetnaj i praŭnaj. U kamisii spraŭ zahraničnych abhawarywalisia sprawy litoŭskija, rasiejskija i niamieckija. Pasoł Neuman (klub niamiecki) u swajej pramowie krytykawaŭ stanowišča min. Zaleskaha ŭ Lugano i ścwierdziŭ, što narodnyja mienšaści ŭ Niamieččynie lepš traktujucca, čym mienšaści ŭ Polščy.

Na pasiedžańni kamisii praŭnaj endecki pasoł Pačkoŭski, u pramowie swajej, atakawaŭ min. Cara z pryčyny adstaŭki b. prezesa Najwyšejšaha Sudu Seydy. U kamisii biudžetnaj adbyłosia treciaje čytańnie preliminaru biudžetu na 1929-30 h.

23.I. adbyłosia pasiedžańnie staršyniaŭ pa-

Ab samaŭradach.

Sprawa daroh.

Toj, chto znaje našu biełaruska-litoŭskuju krainu i toj, chto prajaždžaŭ pa joj, abo prachodziŭ piechatoj, jak kažuć, uzdoŭž i ŭpopierak, toj nia moh nia ŭbačyć taho, što darohi ŭ nas nia tolki niemahčymyja dla prajezdu z ciažkim wozam, ale j wielmi niawyhodnyja dla prachodu piechatoj. Asabliwa ŭ wiasnawuju, ci wasieńniuju paru. Redka dzie možna spatkać na darozie bruk, a jašče radziej šasu. Darohi dzielacca: na kazionna-wajawodzkija, pawiatowyja, hminnyja i wiaskowyja (prasiołačnyja). Darohi kazionna-wajawodzkija naležać da dziaržawy i dziaržaŭnyja ŭłady ich prakładywajuć, prawiać i dahladajuć. Darohi pawiatowyja, hminnyja i wiaskowyja znachodziacca pad uładaj samaŭradaŭ. Pawiatowyja darohi naležać da pawiatowaha sojmiku, a hminnyja da hminnaj rady.

Bruk i šasa znachodziacca dzie-ni-dzie tolki na darohach kazionna-wajawodzkich, a darohi pawiatowyja i hminnyja — jak byccam tolki pryhatawany dla bruku ci šasy: abapał paabkopywany rawami, u jakich kałosy ŭrazajucca až pa samyja kałodki. Darohi-ž wiaskowyja dyk susim u pieršabytnym stanie: adny jamy i wyrazanyja kołami kaldobiny.

U najhoršym stanie ŭ našym krai—darohi hminnyja i wiaskowyja. Dziela hetaha i chaču źwiarnuć uwahu na hetuju halinu pracy hminnych samaŭradawych pracaŭnikoŭ.

Kožny dobra znaje, što daroha—heta reč nieabchodnaja dla kožnaha čaławieka i što kiepskaja daroha heta jošć mučeńnie dla žywioły i strata nia tolki času, ale j strata materyjalnaja. Pa błahoj darozie niemahčyma wiaści ciažejšaha wozu, bo nie paciahnie koń i pałomicca snaść. Dziela hetaha sielanin woziačy ci to hnoj na pole, ci zboža, abo siena z pola, ci drowy z lesu i inš., — musić zamiest adnaho razu wiaści toje samaje dwa razy.

Kožny chiba pamiataje, što nad naprawaj hetaj darohi, pa jakoj i ciapier niemahčyma jechać, pracawaŭ jahony dzied i baćka, kali ich haniaŭ tudy wuradnik, ci stražnik na „plantoŭku". Pracuje ciapier jon, kali heta zahadaje wojt, a daroha—jak była kiepskaj tak i astajecca. Z toj tolki rožnicaj, što na miescy wyježdžanych jamaŭ stanowiecca trudnaje dla prajezdu bałota. Naprawa daroh u nas wiadziecca až da hetych časoŭ starym sposabam — zasypluć jamu piaskom i na hetym kaniec. Takaja papraŭka adbywajecca amal nia što hod, a to j dwojčy ŭ hod u tym samym miescy.

Kali-b paličyć košt hetakaj naprawy peŭnaha adcinka darohi za praciah piaci-šaści hadoŭ, to hetym koštam napeŭna možna było-b tam pałažyć bruk. A kali daličyć jašče stratu času i snaści, da jakich spryčyniajecca błahaja daroha, dyk lažała-b tam hładkaja šasa.

Hetaki sposab ahulnaha wiadzieńnia haspadarki, peŭnie-ž, nikoli nia wywiadzie z pałažeńnia, u jakim znachodzimsia ciapier. Kab skranucca z hetakaha niawyhadnaha pałažeńnia, treba šukać druhich sposabaŭ naprawy: zamiest taho, kab što hod, a to j dwojčy ŭ hod sypać u toje-ž samaje miejsca piasok, *treba pałažyć tam bruk*.

Ciapier istnuje dosyć sprawiadliwy ŭ halinie samaŭradawaj tak zwany šarwarkawy zakon. Kab naležna wykarystać hety zakon, treba, kab hminnaja rada zarhanizawała hminnuju darožnuju kamisiju, wybirajučy na siabroŭ jaje sialan-haspadaroŭ, česnych i sprawiadliwych ludziej, daručajučy im wiadzieńnie hetaj sprawy. Z swajho-ž boku hminnaja rada pawinna ŭstanawić u hminie pawodle hetaha zakonu šarwarkawuju pawinnaść.

Šarwarkawaja pawinnaść pawodle sučasnaha šarwarkawaha zakonu jošć tym sprawiadliwaj, što abciažywaje jana ŭsich na raŭnie: — bahaciejšaha bolš, a biadniejšaha — mienš. Treba tak-ža, kab hminnaja rada dobra abličyła šarwarkawuju siłu na praciah adnaho hodu i pawodle hetakaj mahčymaści uplanawała-b hdzie i kolki za hod prawiaści na darozie bruku. Kamisija-ž z swajho boku, wykonywajučy pastanowu hminnaj rady, supolna z hminnym uradam pawinna razłažyć hetuju rabotu tak i na takija časy, kab nia šmat hetym marnawać času adbywajučym šarwarkawuju pawinnaść, — nie adrywajučy ich u tak zwanuju *baračuju paru* dla sielanina. Najlepšy čas dla rabot šarwarkawych: wazić kamieńni — zimoj, pryhataŭlać hrunt pad bruk i brukawańnie — wiasnoj, kali ŭžo ŭsio pasiejuć, i ŭ wosieni, kali ciopłaja i suchaja.

Tolki takim čynam možna skranucca z hetaha sučasnaha bałotna-darožnaha miesca. Možna skazać z peŭnaściu, što kali-b u taki sposab hminnyja samaŭrady ŭzialisia-b sumlenna da pracy, heta znača—ŭ adpawiednuju dla sielanina paru wyznačali-b jamu biaz straty darahoha času šarwarkawuju pawinnaść, uplanawali pawodle šarwarkawaj siły wialikaść pracy, uparadkawali-b u čas apłatu ad tych, katoryja šarwarkawaj pawinnaści ŭ natury nia spoŭnili,—dyk za niekalki hadoŭ hminnyja darohi byli-b wybrukawany biez wialikaha ciažaru dla sialanstwa.

J. Paźniak.

selskich klubaŭ, na jakim abhawarywałasia sprawa techniki pasiedžańnia Sojmu. Pryniaty prajekt maršałka Sojmu što da ahraničeńnia času na pramowy pasłoŭ u trecim čytańni biudžetu ad 5 da 10 minut, zaležna ad wialikaści klubu. Pawodle abličeńnia času, mahčyma, što treciaje čytańnie zakončycca 11 lutaha.

Nowaja ŭstawa ab sudoch užo prawodzicca ŭ žyćcio. „Monitor Polski" abjawiŭ nowyja persanalnyja źmieny na stanowiščach Apelacyjnych Sudoŭ.

Z zahranicy.

U **Juhasławii** ŭsie tyja palityčnyja padziei, ab jakich my nia raz pisali, majuć swoj pačatak u niazhodzie miž Serbami, Charwatami i Słowencami.

Serby imknulisia, dy i ciapier imknucca, kirawać u juhasłaŭskaj dziaržawie ŭsim hramadzkim žyćciom paserbsku, što biazumoŭna było i jość kryŭdnym dla Charwataŭ i Słowencaŭ.

Paśla niadaŭniašniaha dziaržaŭnaha pierawarotu ŭ Juhasławii wyjaśniajecca, što Charwaty i Słowency damahajucca aŭtanomii. Pawadyr charwackaj sialanskaj partyi Dr Maček u hutarcy z pradstaŭnikom zahraničnaj hazety zajawiŭ, što dziela ŭtrymańnia swajho dziaržaŭnaha isnawańnia Charwacyja zmušana astawacca častkaj Juhasławii. Tojsamy pawadyr charwackaj partyi skazaŭ, što kompromis miž Serbami i Charwatami moža być znajdzieny paśla ŭtwareńnia charwackaha parlamantu i ŭradu. Pry hetym Mačeк padčyrknuŭ, što Charwaty nia choćuć addzialacca ad Juhasławii. Ale, jak widać, hetkaje stanowišča Charwataŭ i Słowencaŭ Serbam nie padabajecca, bo biełhradzki ŭrad raźwiazaŭ charwackija i słowenskija palityčnyja narodnyja arhanizacyi. Raźwiazana i taja słowenskaja narodnaja arhanizacyja, prawadyrom jakoj jość byŭšy premjer ministraŭ juhasłaŭskaha ŭradu ks. dr. Korošec.

Rumynija taksama zhadžajecca padpisać prapanawany praz S.S.R.R. pratakoł dziela nieadkładnaha ŭwiadzieńnia ŭ žyćcio prociŭwajennaha dahaworu Kelloga. Hazety padajuć, što ŭ rumynskim ministerstwie zahraničnych spraŭ pryhataŭlajucca da ratyfikacyi dahaworu Kelloga. Rumynski ŭrad zhadžajecca padpisać pratakoł zaprapanawany praz S.S.R.R. paśla ratyfikacyi jaho Polščaj. Rumynija pry hetym adnak dumaje zažadać peŭnych zaściarohaŭ datyčna Besarabii.

U Afhanistanie, paśla adračeńnia ad tronu karala Amanullaha, uziaŭ uładu jahony brat Jnajatuła. Pad naporam paŭstancaŭ ad ułady adkazaŭsia i Jnajatuła. Ciapier uładu ŭziaŭ u Afhanistanie pawadyr paŭstancaŭ Bači Sakao i, uwajšoŭšy ŭ stalicu Kabul, abjawiŭ siabie karalom Afhanistanu, nazwaŭšysia Habibuła-Chan-Hazi.

Amanullah schawaŭsia ŭ horach siarod plemia, z jakoha pachodzić sam i dzie pierad hetym schawaŭ swaju siamju dziela pahražajučaj jej niebiaśpieki z boku rewolucyi. Hazety padajuć, što Amanullah wyčekiwaje adpawiednaj chwiliny, kab wystupić z aružžam i wiarnuć sabie stračanuju ŭładu.

Ameryka nie škaduje hrošaj na prociŭalkaholnuju sprawu. Senat Zł. Štataŭ Paŭnočnaj Ameryki wyasyhnawaŭ 24 miljony dalaraŭ na ŭzmacnieńnie prociŭalkaholnaj akcyi ŭ hetym hodzie. Treba wiedać, što aprača hetaha dadatku 24 miljonaŭ dalaraŭ wyasyhnawana jašče ŭpierad 13 miljonaŭ dol. na hetu-ž sprawu. Jak bačym, Ameryka pawažna biarecca da ŭwiadzieńnia ŭ siabie ćwiarozaści.

U SSRR. balšawiki majuć duža chłopataŭ z apazycyjaj Trockaha z adnaho boku i sialanami z druhoha boku. Nie zważajučy na toje, što sučasnyja pawadyry „prawawierныja" komunistyčnaj partyi, jakija adnačasna trymajuć u swaich rukach i kiraŭničy palityčny rul u SSRR., robiać peŭnyja ssyłačnyja palohki pawadyru apazycyi Trockamu; sam pawadyr i jaho adnadumcy z swajho apazycyjnaha stanowišča nia schodziać. U wyniku takoj zawostranaści apazycyja trockistaŭ pačała pracawać padpolna prociŭ sučasnych kiraŭnikoŭ palityčnym žyćciom u SSRR. Sučasnyja-ž kiraŭniki palityčnaha žyćcia SSRR., bajučysia apazycyi trockistaŭ, zmahajucca z imi, jak z „kontrewolucyjanerami". Hazety padajuć, što ŭ Maskwie 23 studnia s. h. ułada (G.P.U.) aryštawała 150 čaławiek, siabroŭ nielehalnaj arhanizacyi trockistaŭ, jakich abwiniajuć u dziejnaści prociŭ sawieckaha ładu. Heta z adnaho boku. Z druhoha-ž boku balšawiki majuć šmat chłopatu z sialanami, jakich padzialili na try klasy: „biedniaki", „siaredniaki" i „kułaki." Pawodle hetkaha padziełu sialan na klasy, razłožany na ich i padatki, jakija akazalisia nie pa sile ichnaj płatazdolnaści. U wyniku hetaha, prycisnutyja sialanie bačačy swaju chibu tak, ci hetak, pačali stralać čynoŭnikaŭ, palić majemaść kamunistyčnych haspadarak i naahuł raspačliwa zmahacca z kamunistymi... Rewalucyja źjadaje ŭłasnych dziaciej.

Ab haspadarcy.

Na poli ŭzimku.

Nia kažny chiba wiedaje, što *absiejenaje* pole nielha pakidać biez dahladu nawat i ŭzimku. Škody mohučyja ŭ hetu paru nastać bywajuć abo ad samoha śniehu, abo ad wady z rastaiŭšaha śniehu.

Śnieh sam bywaje škodnym tady, kali jahonaja pawierchnia, paśla adlihi, źliwajecca ŭ ladowuju skarupinu. Sprawa ŭ tym, što raściny pad źliŭšymsia śnieham (azimyja) nia mohuć bolš dastawać wolnaha pawietra, kab mahčy dychać i tamu zadychajucca. Raścina (azimaje žyta, pšanica, jačmień) hinie. Kab hetaha nia stałasia, treba źliŭšyjsia ŭ skarupinu śnieh čym chutčej papraŭłomliwać. Robicca heta zwyčajnaj pałkaj, kali prastor źliŭšahasia śniehu nia lišnie wialiki. Kali-ž taki prastor bolšy, dyk pałamać na im śnieh možna zwyčajnaj baranoj, abo pa źliŭšymsia śniehu treba paru razoŭ prahnać samuju tolki skacinu.

Škodzić zasiewam i wada z tajučaha śniehu. Tamu, jak tolki na poli źjaŭlajucca prataliny bolš, ci mienš zalityja wadoj, treba staracca jak najchutčej hetu wadu raŭčukami z pola spuścić. Inakš moža tak stacca, što zbožža wymaknie, a winoŭnikam budzie nia chto inšy, jak sam tolki nierazważny haspadar-ziemlarob.

Ab usim hetym treba dobra pamiatać.

Inž. Ad. Klimovič.

HASPADARSKIJA PARADY.

Pytańni:

Nr. 1. Uwosieni chacieŭ ja pahnaić štučnym hnojem (paraškami): thomasšlakom i kainitam maje sienažaci. Rannaja zima sialetniaja mnie hetaha adnak nie pazwoliła. Ci mahu jašče heta zrabić ciapier i kolki jakoha hnoju dać?

B. R. z A.

Nr. 2. Čuŭ ja na lekcyi pawiatowaha ahranoma ab wialikaj karyści z seladery, ale nie zrazumieŭ, jak jaje treba sieić i naahuł jak z jeju abchodzicca. Paradźcie mnie ab hetym, kali łaska.

W. Ž. z W.

Nr. 3. U jakim časie najlepš adstaŭlać cialat i parasiat na hadoŭlu?

K. L. z Ch.

Adkazy:

Nr. 1. HNAJENIE SIENAŽACI.

B. R — u z A. Thomasšlakom i kainitam hnaić sienažać jašče možna, treba tolki heta zrabić najpaźniej u sakawiku (marcy) pry adlizie, na niaźmierzłuju ŭžo ziamlu. Što datyča taho, kolki jakoha hnoju na sienažać treba dać, dyk zaleža heta ad taho, ci datyčnaja sienažać užo była kali hnojenaj, ci nie. Pryblizna dajecca na 1 ha sienažaci 3—4 q (18—24 pudy) thomasoŭki (thomasšlaku) i 4—6 q (24—36 pudoŭ) kainitu.

Nr. 2. AB SERADELI.

W. Ž — u z K. Pieradusim jość u haspadarcy seradela, a nia seladera. Tak i widacca, što wy mała razumieli z taho, što Wam kazaŭ pawiatowy ahranom, bo hawaryŭ-ža jon chiba nia jnakš, jak tolki papolsku. Tamu pieršaja rada: damahajciesia, kab pawiatowyja ahranomy hawaryli z Wami tak, kab wy ich razumieli, h. zn. pabiełarusku. Tady tolki budzie karyść z ichnych dla Was lekcyjaŭ i nawučańniaŭ.

Ab seradeli-ž treba wiedać, što źjaŭlajecca jana najlepšym amal kormam dla karowy. Dobraj bywaje seradela taksama na zialonaje hnajeńnie. Dziela dobraha ŭzrostu patrabuje serad., kab u hlebie byli adpawiednyja bakteryi zwanyja Rhizobium. Tamu seradela zwyčajna nie ŭdajecca na tych hruntoch, hdzie bywaje pasiejenaj pieršy raz. Nia lubić za šmat wapny, ale patrabuje šmat wohkaści. Kab uradziła seradela na tych hruntoch, hdzie bywaje pasiejanaj pieršy raz, treba hety hrunt absieić ziamloj z pola, hdzie seradela ŭžo była i dobra radziła: pieranosiacca hetym patrebnyje bakteryi. Na 1 ha raźwiaziecca wazy sa try takoj ziamli, pry zachmuranaj pahodzie rastrasiecca i zabaranujecca. Hnoicca pad seradelu kainitam (na 1 ha 4—8 q = 24—48 pudoŭ) i thomasšlakom (na 1 ha 3—4 q = 18—24 pudy). Sieicca seradela najlepš paśla akopawych (bulby, burakoŭ i inš.), radziej paśla kałasowych raścin, nikoli nia sieicca pa čyrwonaj kaniušynie; na hektar dajecca 40—50 klh. (= 3 pudy). Jak hałoŭnaja raścina, sieicca seradela wiasnoj, kali ŭžo abojdzie ŭsio zielle, jakoje pierad siaŭboj seradeli źniščycca baranawańniem. Na zialony korm kosicca seradela dwojčy: u lipni i wieraśni, a na sušeńnie adnojčy: u žniŭni. Pry apošnim treba skošanuju seradelu, dzień paśla skašeńnia, zhrabści ŭ małyja kopki i hetak ich dasušyć. Atawu seradeli možna zaarać na zialonaje hnajeńnie.

Najkaryśniej bywaje sieić seradelu na iržyščy: da wosieni dašć šmat kormu zialonaha i hlebu pakidaje ŭ dobrym stanie pad jarynu. Tolki treba pry hetym wiedać, što ŭradžaj seradeli zaleža ad dastatku wohkaści.

Nr 3. ADSTAŬLAŃNIE CIALAT.

K. L — u z Ch. Kali dobra razumieju waša pytańnie, dyk cikawić Was wiek cialaci, abo parasiaci, pry adstaŭlańni. Karotka: čym daŭžej pakiniecie maładuju žywiołu pad matkaj, tym lepšaja štuka z jaje wyhadujecca. I ŭ cialaci i ŭ parasiaci hety wiek nia śmieje być mienšym adnaho miesiaca.

Inž. Ad. K.

Lekarski addzieł.

Što takoje hrypa?

Nazywajecca jana jšče influenzaj, abo hišpankaj. U apošnija časy heta adna z najbolš raspaŭsiudžanych chwarobaŭ, rozna wystupajučaja ŭ roznych asob z roznaj jadawitaściu samoha zaraźliwaha bacyłu. Hrypa źjaŭlajecca chwarobaj biazumoŭna zaraźliwaj, wystupajučaj paśla prastudžeńnia. Wyklikaje chwarobu maleńki bacillus influenzae zahnieždžywajučysia ŭ nasowych, rotawych i branchijalnych abałonkach, skul moža dastacca ŭ łohkija, na't i da mozhu. Mahčyma, što bacyły hetyja wydzialajuć z siabie peŭnyja trucizny, jakija i wyklikajuć naciažeńnie samoj chwaroby.

Chwaroba charakteryzujecca ahulnaj łamaninaj, bollu haławy, pałam, bollu i pačyrwanieńniem horła i h. d. Kali adrazu nia ŭziacca za lačeńnie, dyk chwaroba moža zaciahnucca i pierajšci ŭ zapaleńnie bronchaŭ i łohkich, a tak-ža i meninhit (zapaleńnie mazhoŭ). Charakternym dla hrypy źjaŭlajecca, choć i nie zaŭsiody, čyrwonaść twaru zaniadužaŭšaha, jaki adrazu čujecca ciažka chworym, słabnie, tracić apetyt, haračkuje, maje zatrymańnie i h. d. Dla takich chworych patrebna nieadkładnaje lačeńnie padawańniem nieabchodnych lakarstwaŭ. Chworyja pawinny ŭ praciahu niekalki dzion u časie lačeńnia lažać u łožku i adpawiedna adžyŭlacca, bo ŭ najwyšejšym uzdymie chwaroby nia ŭsio pazwalajecca jeści. Nia radzicca prykładać zimnych kampresaŭ, jakija mohuć tolki paškodzić. Zaciahnuŭšajasia chwaroba i nieadpawiednaje lačeńnie mohuć kančacca śmierciaj.

Najadpawiadniejšaj strawaj u chwarobie budzie strawa łohkaja, małočnaja. Dobra taksama ŭžywać dobra śpiečanyja jabłyki, abo kampot.

T. Kunicki.

Z kraju.

Napad waŭkoŭ. Unočy z 19 na 20 h. m. stada waŭkoŭ, štuk kala 60, napała na zaścienak Žakowičy, Dziśnienskaha paw Hałodnyja waŭki zajeli ŭsich sabak, 3-je koniaŭ, 2 karowy, 4 awiečki, a taksama mocna pakusali adnaho čaławieka.

Bandyty napali na wiečarynu. 20 h. m. uzbrojenaja banda z 11 čaławiek, napała na wiosku Kaniuchi, Bieniakonskaj hminy, u jakoj adbywałasia wiaskowaja wiečaryna. Bandyty akružyli dom i pačali stralać u hulajučych, zabiwajučy hetak haspadara chaty Tamaša Bandarewiča ciažka raniačy dźwie asoby i lohka adnu.

Naładžanaje paśla hetaha pahonia dahnała 6 bandytaŭ, a rešta pachawałasia u blizkich lasoch.

ŠANUJCIE SIABIE!

U spartsmenaŭ tak bywaje,
Kali šmat lacić na pryz:
Spatyknuŭsia j prapadaje —
Usia sława jdzie na niz.
Paśla ŭsiaki naśmiajecca,
I chto wart i chto nia wart
Kolki stydu nabiarecca —
Bač, publičny śmiech —nia žart.
Tak zdarajecca i z nami,
Pad uwahu kali ŭziać,
Jak źwichniecca chto časami,
Nu i woźmuć wyśmiawać.
Tolki soram sabie zrobie!
Usiu pawahu tracić tut,
Bo jak „ważnaj tak asobie"
Hrech miašacca ŭ rozny „błud";
Chaj hryzucca miž saboju,
I pany i mužyki, —
Ale z „mondraj" haławoju
Leźć tudy, dyk sens jaki?
Zaraz chopiacca „žurnały",
Rysawać ciabie pačnuć, —
Ci nia lepiej, jak-by mały —
Sieści cicha —ni šapnuć.
Pryjšła j k nam heta chwaroba, —
Choć śmiajacca moža hrech?
Bačyš, ważnaja asoba
Pakazałasia na śmiech.

Dziadźka Ch.

Zhublenyja dakumanty na imia Ŭładzimiera Kurjanko: Dowad asabisty wydany Starostwam u Stoŭpcach. Wajskowaja knižka, wydanaja P. K. U. Maładečno i inšyja — uniewažniajucca.

Zhublenyja dakumanty na imia Mikałaja Šyły: Wajskowaja knižka, wydanaja Wilenskim P. K. U., paświedčańnie: Bakštanskaj hminy, Budsłaŭskaje himnazii, Biełaruskaje Siminaryi i inš. uniewažniajucca.

DA NAS PIŠUĆ.

„B. KRYNICY“ TRYMAJUCCA MOCNA.

Leonpol, Brasłaŭskaha pawietu. Sumam i žalam napoŭniła našy sercy wiestka ab pachodzie Arcybiskupa prociŭ B. Ch. D. i „B. Krynicy“. My adnak wierym, što nia ŭdasca hetym zasypać našaj „B. Krynicy“. Naadwarot, budzie jana hłybiej i šyrej raspływacca. Praca jaje wialikaja i mnoha jana zrabiła i mnoha jašče zrobić. Wiestku ab zahadzie Arcybiskupa padchapili praciŭniki biełaruskaha Adradžeńnia, — ale sialanie i ŭ nas, tak jak i ŭsiudy, trymajucca mocna „Bieł. Krynicy“.

Leonpolski Biełarus.

ŠKOŁU RODNUJU-BIEŁARUSKUJU ZDABYĆ PASTANAWILI.

Druja, Brasł. paw. Naš kutočak ažyŭlajecca. Ludzi pačynajuć patrochu razumieć, jakim ščaściem i bahaćciem jość swaja rodnaja škoła i jakoje jana maje značeńnie dla našaha narodu. Našy praciŭniki ŭsimi siłami starajucca pieraškodzić zdabyć nam jaje. Praciŭnikam biełaruruskaj škoły źjaŭlajecca i wučyciel polskaj publičnaj škoły ŭ Šalcinach. Jon nia mała prysłužyŭsia da taho, što sioleta našy sialanie deklaracyjaŭ nie złažyli. — Enerhičniej budziem staracca na druhi hod i školu rodnuju zdabudziem!

Nie pamoh niekatorym sialanam niejki strach pierad načalstwam—u asobie wojta i jaho zastup. Dyk my i sami krychu winawaty, što baimsia wojta, trebujučy ad jaho paćwierdžańnia deklaracyjaŭ na biełaruskuju školu. A jon... zawieryŭ-by deklaracyju, ale nia maje chwiliny času, pahawora z taboj dźwie i ŭciače. Toje samaje i zastupnik wojta. Ničoha lepšaha i z našaj hminnaj radaj. Ciapier-ža my paznali krywadušnaść i ŭhodu našych radnych, a heta musić być nam nawukaj na nowyja wybary ŭ radu. Dola naša ŭ našych rukach!

Deklarant.

BIEŁARUSKAJA KULTURNA-AŚWIETNAJA PRACA NA WIOSCY.

Łukašewičy, Świancianskaha pawietu. Dnia 26-XII 28 h. u našaj wioscy Łukašewičach, na druhi dzień Kalad, adbyłasia spektakl-wiečaryna, zarhanizawanaja tutejšym hurtkom B. I. H. i K. Adyhrana była kamedyja „Wybary staršyni“ J. Byliny. Hladzielnikaŭ było šmat. Amatary adyhrali swaje roli wielmi dobra. Roli wypaŭnili: staršyni-Mickuna i prystawa — hr. Wincent Adamowič, wybarnaha i stražnika — Francišak Kurkul, storaža i druhoha stražnika — Adolf Saroka, Skrabuka — Jazep Karecki, siabra Dubnickaha hurtka Instytutu, pisara—Jazep Adamowič, babu sakatuchu i Maryśku—Brońka Bajkowa, Macieja Bandara — Wiktar Tomašewič, Tadoru — Adela Siehaniowa z Dubnikaŭ, Janku Dudaronka — Leon Bajko, swata — Francišak Tondryk. Pieraškodzić wiečarynie chacieli dziaciuki našaje wioski, katoryja nia brali ŭdziełu ŭ pradstaŭleńni, naprykład: Marjan Wiarbicki, Jazep Subka i Francišak Wiarbicki. Adnak ničoha im zrabić nie ŭdałosia.

Wialikaja hańba hetym trom ciomnym i niaświedamym wyradkam, katoryja sami nia wiedajuć a ni „a“ ani „b“, dy jašče druhim chacieli zatulić wočy!

Wialiki dziakuj amataram našaj wioski i Dubnickamu hurtku Instytutu, što achwotna pamoh nam swajoj pracaj. Składaju taksama ščyruju padziaku ŭsim hladzielnikam z blizkich i dalokich kutkoŭ našaj wakolicy.

Prysutny.

RECHA Z PRAWINCYI.

Baranawicki pawiet. Nia ździejśnilisia nadziei tych, katoryja dumali, što zabarona Arcybiskupskaja čytać „Bieł. Krynicu“ i naležyć da „BChD“ zdušyć biełaruski narodny ruch na wioscy. Stałasia jakraz naadwarot: zamiest zdušycca — ŭzros i zmahutnieŭ naš ruch tut mieraj niačuwanaj.

Kipić kulturna-adradženskaja praca siarod našaj moładzi!

Światočny nastroj Kalad naležna wykarystywajecca dzieła kulturalnych metaŭ u kirunku ŭświedamleńnia šyrokich masaŭ. Ładziacca odčyty, spektakli, wiečaryny. Padajucca da padpisu deklaracyi na škoły.

Rabota heta robicca ŭžo nie centralnymi siłami, ale miascowymi. Zabaroniena Biełaruskamu Narodnamu Teatru pradaŭžać swaju kulturalnuju misyju na biełaruskaj prawincyi, dyk paŭstała dziesiatki teatraŭ prawincyjanalnych, kab pašyrać i pahłyblać toje, što pačaŭ Narodny Teatr.

Miž inšym dachodziać wielmi paciašajučyja wiestki z Miadźwiedzickaj wakolicy, Baranawickaha pawietu.

Na Kalady byli tam złádžany ŭ wioskach Haradziščy i Kuršynawičach 2 spektakli: „Mikitaŭ Łapać“ i „Boty“, z wynikami wielmi dobrymi. Razachwočanaja moładź wielmi zainteresawałasia narodnaju sprawaj. Na asabliwuju ŭwahu i pachwału zasłuhoŭwaje žanočaja moładź u w. Haradziščy, katoraja ad miajscowaha Hurtka Bieł. Instytutu Haspadarki i Kultury damahajecca čym chutčej arhanizawać jašče biełaruskija wiečaryny.

Biaručy pad uwahu toje, što wioska Haradzišča praz doŭhi čas była pad upływam PPS,— treba sapraŭdy dziwicca takoj sympatyi tamtejšaj moładzi da našaj rodnaj adradženskaj sprawy.

Čeść Wam, maładyja mastaki — artysty i arhanizatary! Wašy imiony buduć upisany na świetłych kartach našaje historyi! Nie astywajcie tolki ducham! Nia dajcie pahasnuć tym iskram, katoryja zaharelisia ŭ wašych maładych dušach!

Chaj razharacca jany ŭ wialikaje połymia, katoraje abchopić swaim świetam i ciapłom usiu našu Baćkaŭščynu!

Z.

WIOSKA BIARECCA DA PRACY.

Rubiažewičy. Staŭpieckaha paw. U nas jość Hurtok Bieł. Inst. Hasp. i Kult. Hety Hurtok źjaŭlajecca jak by niejkim centram miajscowaha kulturna-praświetnaha žyćcia.

Moładź naša z zapałam horniecca da pracy aświetnaj. U časie świata Kaladaŭ 26 XII—1928 h. moładź, zhurtawanaja ŭ hety kulturna-praświetny miajscowy centr, złádziła pradstaŭleńnie. Adyhrali „Betlejku“. Wiečaryna adbyłasia wielmi ŭdała. Nie zważajučy na toje, što niekatoryja asabniaki, dumajučy ab sabie, što jany intelihienty, na wiečarynu nia pryšli — sialan sabrałosia wielmi šmat. Pačuŭšy sceničnuju ihru ŭ rodnaj mowie biełaruskaj prysutnyja wyrazili swajo zadawalnieńnie doŭhimi wopleskami.

Rubiažeŭski.

ŠKOŁY BIEŁARUSKAJ CHOČAM, ALE JAJE NIA MAJEM.

Maksimaŭka, Maładečanskaha paw. Našy sialanie jašče z wosieni pačali turbawacca ab rodnaj škole biełaruskaj. Naniali pamieškańnie, jakoje abhledziŭ i pawiatowy dochtar, apytali wučycielku i zdawałasia ŭsio ŭžo ŭ paradku. Ale dzie tam. Pamieškańnie taje zaniali pad školu polskuju, wučycielka zrabiłasia ŭ wačoch mnohich praciŭnikaŭ biełaruskaj škoły „niebłahanadziožnaj“ i jany wystupili prociŭ jaje tam, dzie treba heta „dakazać“. Takim čynam usie starańni našych sialan ab tym, kab mieć rodnuju školu, pajšli na marna. Ale heta nipačom; niekali školu swaju mieć budziem! — „Nia majem ciapier, dyk budziem mieć u čaćwier“ — kaža naša prykazka.

M. Čačotka.

Usiačyna.

„Cudoŭny“ Michałka z Michałowa ŭznoŭ „praroča“. Jak my ŭžo pisali, ułady publičnaj biaśpiečnaści zabrali wiedamaha „praroka“ Michałku i addali ŭ klaštar a.a. Salezyjanaŭ u Waršawie. Ale 26 śnieżnia, na druhi dzień Kalad, Michałka z klaštaru prapaŭ i praz niekalki dzion apynuŭsia ŭ rodnaj wioscy.

Prybyŭšy ŭ wiosku, na Nowy Hod Michałka skazaŭ wialikaje „kazańnie“, na jakoje sabrałasia niekalki tysiač narodu.

Dawiedaŭšysia ab hetym palicyja pryšła zabrać „pramoŭcu“, ale narod hetamu ŭspraciwiŭsia.

Michałka-ž hetaha dnia jšče prapaŭ i nia wiedama hdzie ciapier znachodzicca. Dumajuć, što narod jaho pierachowywaje pa wioskach.

Haworačyja listy. Wučonyja ludzi nie abmiažowywajucca tym, što jość, a ŭsio šukajuć nowych wynachodaŭ. I woś u Berlinie pradajuć ciapier specyjalnyja mašyny, jakija na małoj plitcy, niby kartki, zapisywajuć ludzkuju mowu. Takuju zapisanuju plitku možna pasłać da swajho znajomaha, jaki pałažyŭšy hetu plitku ŭ zwyčajny hramafon pačuje hutarku swajho znajomaha. U chutkim časie takija mašyny zastupiać pisańnie piśmaŭ, a ludzi zamiest zwyčajnaha piśma zmohuć pačuć hołas swajho swajaka, abo znajomaha.

Kožny świedamy Biełarus, biaz rožnicy relihijnaj prynaležnaści, wypisywaje, čytaje, pašyraje dy zaachwočwaje inšych da wypisywańnia i čytańnia swajej sialanskaj hazety „Biełaruskaj Krynicy,“ a tak-ža akuratna prysyłaje za-za hrošy.

Z Wilni.

Biezraboćcie jznoŭ pašyrajecca. Pawodle apošnich abličeńniaŭ lik biezrabotnych na m. Wilniu pawialičyŭsia za apošni tydzień na 141 asob. Ahulny lik biezrabotnych 4310.

Epidemija hrypy pašyrajecca. U Wilni apošnim časam nadta pašyryłasia epidemija hrypy. Na abšary Wilenskaha wajawodztwa, razam z Wilniaj, chwareje kala 15 tysiač asob.

Naša pošta.

S. Nowiku. — Atrymali, za ščyryja pažadańni dziakujem. Na zapytańnie Waša adkažam, kali ŭsio wyjaśnim.

J. Kamark. — Piśmo Waša atrymali, prośbu spaŭniajem, hazetu pasyłajem.

J. P—u. — Atrymali, skarystajem, pišycie čaściej ab swajej staroncy.

J. Pliskamu. — Korespondencyju Wašu atrymali. Papraŭiŭšy pastarajemsia skarystać. Pišycia rečy bolš cikawyja

Kirkoŭskamu. — Hazeta wychodzić što tydzień i dziela hetaha Wy pawinny jaje akuratna atrymliwać.

Lit. Naw. T-wu. — Hazetu budziem pasyłać i nadalej.

Biełarusu z pad Smarhoń. — Atrymali, papraŭiŭšy pastarajemsia skarystać. Wieršy Wašy u druk, nažal, nie padchodziać.

Lawonu Žalejku. — Prysłanaje pastarajemsia skarystać, dziakujem, pišecie bolš.

Marozu. — Atrymali, u swaim časie skarystajem. Praŭnyja parady damo. Prośbu spaŭniajem.

Škipuru. — Korespondencyju atrymali, papraŭiŭšy źmieścim.

Rajeckamu. — Wašyja apawiadańni razhledzim. Kali padyjduć, budziem karystać, u praciŭnym wypadku pieradamo dalej.

J. B. — Pastarajemsia źmiaścić.

M. Z. — Atrymali, papraŭiŭšy skarystajem, dziakujem, pišycie bolej.

J. Awinu — Piśmo Waša atrymali, dziakujem za pažadańni.

W. Č—u. — Kalendar knižka kaštuje 2 zł. 40 hr. i kalendaryk-knižyca 60 hr, adryŭny kalendar kaštuje 1,40 zł.

Fr. Maścianicu u Ł. — Dakumenty Wašy wysłany.

Atrymali ad: Dubaniewiča 20 zł., Dub. L. i P. Zad. pa 10 zł., Galijeŭskaha 6 zł., Sinkiewiča 5 zł., Bujki A. i Jankoŭskaha pa 2 z., Maroza J. 1,50 zł., Krupskaha i Kuryłowiča pa 1 zł. Usim prysłaŭšym — dziakujem, hazetu pasyłajem.

Kutok śmiechu.

„Bal rolników“.

Sielanin pračytaŭšy ŭ Wilni abwiestku, što adbudziecca niejki „Bal rolników“, wiečaram sabraŭsia i pajšoŭ. Uwajšoŭšy na karydor „Kasyno Ofic. Garnizon“, pačaŭ pryhladacca, dzie rolniki padobnyja da jaho, bo ŭsio bačyć panoŭ u chrakach i bielych rukawičkach.

Raptam zbližajecca da jaho niejki pan i pytaje:

— „Wieśniaku, czego chcesz?“

— „Na bal pryšoŭ, — adkazwaje sielanin,—ja-ž taksama rolnik.“

— „Won, ty chamie zbuntowany, to bal nie dla takich rolników, jak ty, to dla takich jak my“.

— „A, kab was małanka takich rolnikaŭ, chiba jany aruć widelcam pa katletach,—adychodziačy skazaŭ sabie cicha sielanin.

Skakunčyk.

BIEŁARUSKAJA KNIHARNIA
„PAHONIA“
Wilnia, Zawalnaja 7

PRADAJE:
Školnyja padručniki dla pačatkawych i siarednich škoł, jak biełaruskija, tak i polskija. Twory biełaruskich paetaŭ i piśmiennikaŭ. Knižki ab haspadarcy. Sceničnyja twory. Usie biełaruskija časopisi, wychodziačyja ŭ Wilni. Hadawiki roznych raniej wychodziačych biełaruskich hazet. Kancelarskija, školnyja i piśmiennyja pryłady, paštoŭki, i roznyja hulni i inš.

Zakazy z prawincyi spaŭniajucca chutka i akuratna: paśla atrymańnia ŭsiej wartaści zakazu, abo nakładnoj płataj (za pabrańniem) pa atrymańni treciaj častki wartaści zakazu.

Dla kniharniaŭ dajecca skidka.
Pierasyłka knih na košt zakazčyka.

Redaktar Jan Paźniak. Bieł. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.